

יהודי אמריקה בתקופת הרווחה

מאת ד"ר אפרים שמואלי

א. התקופה ותכונותיה

כשם שדעות קדומות לרוב משבשות את דמותה של אמריקה בעיני העמים ובעיני עצמה, כך משבשות דעות קדומות לרוב את דמותם של יהודי אמריקה. תולים בהם מה שאין בהם וגורעים מהם מה שיש בהם. באמת אין בכך שום חידוש וכבר היו דברים לעולמים וכך מנהגם של הבריות, שהם מוחקים את הסאה וגודשים את הסאה בלא ידיעה יתירה ומבוססת על העובדות ובלא הבחנה. בהערכת יהודי ארצות הברית עלול לטעות ביותר מי שאינו מבחין בתקופות בחייהם. כי מה שהיה אמת או קרוב לאמת אתמול ושלשום, אפשר ששוב אינו אמת ואפילו אינו קרוב לאמת היום. ההבדלה בין התקופות היא עיקר גדול בהערכתה. היא מזיקה את הדעת לעירנות בתפיסת ההפרשים וגווני ההפרשים בין הזמנים ותהליכיהם ומצביהם העיקריים, ובלעדיה יש היוק ראייה והבנה.

כוונתי לעמוד כאן בקצרה על התכונות המיוחדות לתקופה, שבעיצומה עומדים יהודי ארצות הברית עכשיו. הנחתי היא שאמנם נשתנו פני חייהם בשנים האחרונות ועדיין הן הולכות ומשתנות לפי התכונות המתבלטות, שנמנה להן, והנבדלות מאלה שהובלטו בתקופה הקודמת, והשינוי ניכר.

השגשוג של חיי היהודים והיהדות במסגרות ישנות וחדשות מימי מלחמת העולם השנייה ועד לפני כמה שנים חרג במידה מרובה מתחום הציפיות הסבירות. לא כך דימו להם רבים את המהלך העיקרי של התערות מהגרים ובניהם בארצות מגוריהם החדשות. גם להיסטוריונים של תולדות המהגרים ולסוציולוגים רבים היה שגשוג זה דבר חידוש מתמיה, הפתעה גמורה, שלא ראו אותה „באיצטגנינות“ שלהם (כמה נפתע, למשל, לואיס וירת בראותו „גיטו“ יהודי חדש של בנייהם ובני בניהם של המהגרים בשיקאגו). ואמנם בתקופה הזאת, השנייה לפי מגיננו, נתלכדו כמה גורמים להבליט את הרוח היוצרת של הקיבוץ היהודי ברשות היהודיות והיהדות, ורוח זו שילבה את עצמה כחוליה עצמאית בשלשלת הסיבות המסובבים, שהחוקרים מתחקים עליהן בכל תהליך. היש היהודי לא נתבטל בריקוד התלהבות של „מה יפית אמריקה“. מלוא השתתפותו של הקיבוץ היהודי במלחמת העולם השנייה ופעולותיו אחריה הבליטו את כוחותיו והיקנו לו בטחון עצמי וגם העלו את קרנו בעיני הנכרים. עכשיו יש רושם, שהגיעה שעת שידוד מערכות, הכוחות הראשונים כאילו נידלו, ועל כל פנים נידלדלו.

עדיין קשה לעמוד כראוי על טיבם של התהליכים העיקריים בתקופה החדשה, ויש לנהוג זהירות מרובה ביותר בהערכתה. הרושם הוא, שהיא כאילו תורת אל מגמות ההתפוררות-שממילא, שהיו ניכרות בתקופה הראשונה, זו שבין שתי המלחמות. נחשוליי-הרגש של ההתעוררות העממית היהודית פסקו.

נתמעט כוחו לזעזוע-הנפש של חורבן אירופה. נוטים יותר לפרש את החורבן לא פורענות שבאה על היהודים אלא כתוצאה של ניהיליזם אנושי-כללי («הנאציזם לתוכנו»), היינו, מגביהים אותו או מעמיקים אותו כדי חזיון כללי ועל ידי כך מטשטשים את צרת ישראל שבו, שאמנם היתה גם צרת העולם. כוחה הנמרץ והממריץ של מלחמת הקוממיות היה לנחלת ההיסטוריה, ובעיות המדינה הישראלית הן רחוקות ולא קרובות. אמנם נתבעים ונותנים, ונמשכת הדראמאטיזציה הכבירה של צרכי ישראל, אבל הנתינה והדביקות נכנסו לדפוס השיגרה, והעיקר — אין בני הדור הצעיר מושפעים מהן במידה הדרושה. בלי הזעזועים שבצורות והרגשת האשמה וההשתתפות בצער ובאבל, בלי געגועים לתרבותה ולמידותיה של העיירה ובלי התחייבות אישית נמרצת לישראל, רואים מנהיגי דור זה את עצמם כאמריקנים הרבה יותר מאבותיהם, ואפילו אלה כבר נולדו באמריקה. הם גם אינטלקטואליים יותר ונימוקי הרגש הקיבוצי אינם חודרים בנקל לליבם. רובם הגדול של בני תקופה זו בארה"ב הם קהל יהודים המבקשים את «זיהותם»: מי אני ומה אני? מה טיבה של היהדות, שאני חבר באחת מכנסיותיה או אני חבר בה? מה הן שייכותי לעם היהודי ויקתי לעברו ולעתידו? רבים חיים במתיחות של בקשת הוודאות, רבים נוה להם באי-ודאות נעימה. רובם ככולם מבקשים «עומד» (Status) בחברה האמריקנית וסימניו של עומד זה לפי מעמדם בחברת הרווחה. מכאן הזיקה לאספנות, לנסיעות לחו"ל, לתיאטרון, לדברי אמנות, לספרות, לחינוך גבוה, לפילנתרופיה ועוד. התוצאה: מבקשים «זיהות» יהודית בלא היזק ל«עומד», ולהפך — כדי לסייע לו, מין זיהות בלי שוני, דבר והיפוכו, ועל כל פנים — מין ריבוע העיגול של התייחדות בלי התבדלות. אבל על שאיפה זו עוד נעמוד להלן. לפי שעה ניתן בתקופה זו, שבה אנו חיים, עשרה סימני-היכר מובהקים. התקופה עומדת על רמת ההישגים של קודמתה ומסתייעת בהם, אבל טיבה נבדל משום התכונות האלה:

א. רווחה יחסית והשכלה פורמאלית גבוהה יותר, שהיא כלי וערובה לרווחה נוספת, וכל הכרוך בהן.

ב. מתרבים נישואי התערובת, ולא כמחאה נגד היהדות ואף לא כתוצאה של נחיתות או כרצון לרדוף ממון, כבוד או «עומד» גבוה יותר, אלא כחזיון של הסתגלות-ממילא לסביבה וכביטוי לסינקרטיזם דתי וגם לאומי.

ג. ירידת התנועה הציונית, שנתבעת ואינה נותנת, לא במגביות, לא בעלייה לישראל ולא בחינוך, והתרקמות יחסים חדשים למדינת ישראל.

ד. הפורמאליזציה של האמונה, הכיוון להבלטת הצד האוניברסאלי והצורני שבדת ישראל (הצורני לאו דוקא על ידי קיום מצוות). מסגרות קטועות, חלקיות, שוקדות על קיומן לעצמן ובתוך עצמן ומאבדות את החזות של «כלל ישראל».

ד. גידול מניין הלומדים מבחינת הכמות במסגרות החינוכיות של המוסדות היהודיים והעדר עלייה מבחינת האיכות; העדר מורים ללימודי היהדות הוא ביטוי להעדר הרצון המושכל בחינוך יהודי ראוי לשמו.

ה. אינטגרציה בחיי אמריקה של בני הדור השני, השלישי והרביעי. «התקבלות» יחסית והעדר אנטישמיות ואפוליות בצורה בולטת לעין פותח

שערים רחבים להתבוללות, ובעקבותיה — לטמיעה גמורת.

ו. השתתפויות עירנית במלחמה לזכויות הכושים — „במהפכה האמריקנית“; הראדיקאליזם היהודי לשעבר נכנס עכשיו לתוך מיסגרת קיבוצית מאורגנת ונעשה „מכובד“; אמנם יש עוד ראדיקליזם שמאלני מחוץ למסגרת זו וגם צומח ראדיקאליזם ימני ולאו דוקא בקרב האינטליגנציה היהודית בלבד אלא בקרב בני „בעלי בתים“.

ז. התארגנות למופת של הפדראציות לצרכי הצדקה; הן המוסד המאורגן ביותר ומעין הנהגת כל הקהילות — „מוסד גג“, ורוב המעשים והתכניות של כל יהודי המדינה תלויים בהן, אם במישרים ואם בעקיפין; מחסור במנהיגים ובעלי מקצוע במוסד זה, ובעיקר — מחסור בבקיאים בחיי היהודים באמריקה ובעולם כולו.

ט. מבקשים את „הזיהות“ היהודית בשביל צר מאד, שיהיה מפריד ומחבר כאחד; בעיני הנכרים אין הבדל בין שלשת הזרמים בדת יהודית אלא הזיהות היהודית בולטת, ו„ישראל ערבים זה לזה“, בין שהם אורתודוכסים ובין שהם ריפורמיים.

י. מלבד בקורת חריפה של אינטלקטואלים מתנכרים צומחות תיאולוגיות קיצוניות המביעות את סימני ההיכר הנ"ל, מפרשות את התכונות ומצדיקות אותן. הן מעלות דמות של העם יהודי, עברו ועתידו, בלא זיקה למסורת של „כלל ישראל“. יש גם כמה תיאולוגים עוינים למדינת ישראל ולציונות. בקורתם לובשת איצטלה של יהדות; „היהדות“ נעשית למין מוך אוטם אזנים מלשמוע את שוועת העם היהודי לדורותיו.

ב. הרכב מקצועי והשכלה גבוהה

בעקבות השגשוג הכלכלי לאחר מלחמת העולם השניה בארה"ב הצליחו בניהם ובני בניהם של המהגרים היהודים לעלות בסולם הכלכלי והחברתי אל שלב של רווחה יחסית ועדיין הם מטפסים ועולים, בעיקר בכוח התקדמותם בהשכלה המקצועית והטכנית. בשום פנים אין להיתפס לשיגרת הדעה, שהיהודים עזבו כולם את העבודה בבתי החרושת וכאלו נעשו כולם או רובם „עצמאיים“, בעלי עסקים או בעלי מקצועות חופשיים. בין שמקוננים או מקטרגים על די-פרולטאריזציה מהירה וכללית זו ובין שמתפארים בה, יש להקדים ולבדוק את ההנחה עצמה, שאמנם יש כאן דיפרולטאריזציה. מן הראוי גם לשים אל לב, שתהליכי המשק בתקופת האוטומאציה שינו את מושגינו על פרולטאריזם עובד, על עבודה גופנית בכלל, על הייצור, על התיווך, על הארגון ועל ההון ועל כוחה של הטכניקה ועל מקומם של כל אלה בתהליכי הכלכלה ובחלוקת הרכוש.

במידה שניתן להשיג חומר סטאטיסטי על הרכבם המקצועי של היהודים, הוא מעיד עדות מפורשת, שהפרולטאריזם היהודי לא פחת במידה ניכרת, שלא כמקובל על רבים, בין יהודים ובין נכרים. רוב מנינה של האוכלוסיה היהודית עדיין הם מקבלי שכר ומשכורת. כן מעידה הסטאטיסטיקה, וכן אנו למדים ממחקריהם של מרשאל סקלאר, בן זליגמאן, נתן רייך ואחרים. אפשר שההרכב

המקצועי של היהודים בניו-יורק אינו טיפוסי לשאר כל הערים והעיירות, אבל מכיון שבמטרופולין זו יושבים כ-40 למאה יהודים, ויש סבורים כ-45 למאה חשובה ביותר ידיעת הרכבם. והנה חקרו ומצאו, שבשנת 1958 היו מבין כל יהודי ניו-יורק 28 למאה פועלים מקצועיים ושאינם מקצועיים, ו-31.5 למאה עובדים „בעלי צווארון לבן“, כלל העובדים איפוא היה 59.5 למאה. רק אחריהם באים מנהלי מפעלים ומפרנסים עצמאיים, כגון בעלי עסקים. במקום האחרון עומדים בעלי מקצועות חופשיים. לא הרבה יותר משליש כל המתפרנסים היהודים איפוא אינם עובדים בשכר או במשכורת, הרבה פחות ממה שרגילים להניח. זאת ועוד: גם בעלי המקצועות החופשיים אינם כולם עצמאיים אלא יש ביניהם שכירים לא מעטים הן בשירותי הציבור, במשרדי העיריות והממשלות, והן במשרדים פרטיים. אמנם בניהם של החייטים והמגהצים יצאו מתעשיית ההלבשה ונכנסו למקצועות שיש בהם יותר פרנסה בריווח, כגון לתעשיית המכונות ותיקונין ולמקצועות האלקטרוניקה למיניהם, אבל בעיקרו של הדבר, לפי הרכבם, נשארו במחנה הפרולטארי. מרובה חלקם בשירותים, בספרות, במכוני הקוסמטיקה, בזבנות, בעסקי הטבק למיניה, ברוקחות ובמוסכים. בשאר כל המקומות ההרכב דומה, אף כי יש להניח, שמספר המתפרנסים העצמאיים מרובה שם יותר.

אחת הסיבות למיעוט הזדקרותם של היהודים כזבנים, כפקידים, כסוחרים וכאנשי בינים למיניהם נעוצה בעובדה, שמנין העוסקים במקצועות אלה הלך ונתרבה בארה"ב, ככלל חברה טכנולוגית מודרנית, והעבודה הגופנית נתמעטה בשיעורים הגונים. לפני זמן קצר השתווה בארה"ב מנין העובדים „בעלי הצווארון הלבן“ למנין הפועלים והאכרים, ועכשיו הוא עולה והולך. החברה המודרנית לא נתפלגה לפרולטאריון עובד, מידלדל והולך, מכאן, ולקאפיטאליסטים מתעשרים והולכים, מכאן, שלא כתורת מארכס. היהודים הגיעו לרווחה יחסית מפני שמקצועות עבודתם משתלמים יפה יותר והם ובניהם למדו מקצועות חדשים, המפרנסים ביתר רווחה. מבין כל המכניסים 10.000 עד 15.000 דולאר לשנה בארצות הברית מהווים היהודים 19 אחוז בקירוב בעוד שהפרוטסטנטים מהווים רק 5 אחוז, הקאתוליים כ-4.5 אחוז. אבל בהכנסה השנתית שלמעלה מ-15.000 דולאר מרובים הפרוטסטנטים הרבה יותר מן היהודים ומשאר כל הקיבוצים שבמדינה. חברות התעשייה והמסחר והבנקאות הגדולות עדיין נעולות בפני היהודים במידה מרובה.)

בין הגורמים לעליה הכלכלית ותוצאותיה כאחת יש למנות את מידת השכלתם הפורמאלית של היהודים העולה מדי שנה בשנה. בשנת 1960 היו כבר רובם של ראשי המשפחות היהודיות גומרי בית ספר תיכון — 61 למאה, וחלק ניכר שביניהם גמר חוק לימודים בקולג' — 22 למאה. אצל הפרוטסטנטים היו השיעורים 39 — בית ספר תיכון, 8 — קולג', אצל הקאתוליים 38 ו-7. זהו הבדל ניכר מאד. ויש ליתן את הדעת על בני הדור היהודי הגדל עכשיו. בעוד שבשנות העשרים למאה שלנו היו רק כ-75 אלף סטודנטים יהודים בקולג'ים ובאוניברסיטאות, ובשנות החמישים כ-275 אלף, הנה מונים היום כ-300 אלף.

היהודים הם עכשיו 17.5 אחוז מכל בעלי המקצועות החופשיים שבארה"ב, ומנינם במקצועות אלה מתרבה והולך. הרכב זה משנה באמת את פני כל הקיבוץ היהודי במדינה זו, ותוצאותיה מרובות בכל תחומי העשייה והיצירה, וכל הצופה לעתיד חייב ליתן עליו דעת רחבה.

ג. נישואי התערובת והסינקרטיזם המודרני

המימצאים של חקירת אריך רוזנטאל בענין נישואי התערובת («ספר השנה ליהודי האמריקני», 1963), המוכיחים במפורש שבדור המהגרים הראשון מגיעים הנישואים המעורבים לכדי 1.4 מכל הנישואים של יהודים, בדור השני — ל-10.2, ואילו בשלישי — עד כדי 17.9 ושבמדינת איובה היו 42.2 מכל נישואי היהודים נישואי תערובת בשנים 1953-1959, עוררו את הדאגה החמורה, ש«שאלת היהודים» באמריקה, עומדת חלילה, «להפתר»-להיפטר בדרך זו. על מימצאים אלה נוספו כמה וכמה מחקרים (גורדון, כהנמאן, סקלאר ואחרים). הבעיה נידונה עכשיו בהרחבה. הן בדפוס והן בעל פה, מתוך הבהלה שב«הלם» וגם מתוך יישוב הדעת שלאחריו. רבים הופכים בה לכאן ולכאן, רואים ומראים באצטגנינותם את סיכויי של הקיבוץ היהודי בארה"ב לאריכות ימים, שואלים לנתיבותיו ומתדיינים מה לעשות לו. יש טוענים על המימצאים של החוקרים, שאין הללו מדויקים כל צרכם, שיש בהם הפרזה, שהדוגמאות שנבחרו לצרכי המחקר אינן טיפוסיות, ואין הפורענות קשה כל כך. אבל הכל מודים, שיש כאן אותות מברשים רעה גדולה, יתר על כן: הרעה עצמה ממשמשת ובאה וכבר אנו בתוך-תוכה.

מתוך כל אותה פרשה נעמוד כאן רק על כמה חזיונות טיפוסיים, שאנו מוצאים בהם ענין מרובה ביותר. נדון להלן בקצרה בגורמי המחלה, בגופה ובסימניה המובהקים.

1) הנזק לגוף הקיבוץ היהודי ולנשמתו בולט לעין, ואין צורך להרחיב עליו את הדיבור, בעיקר כשיודעים שרוב הילדים הנולדים למשפחות מעורבות גדלים בדת האחרת. כן אין צורך לומר, שיש כאן פגיעה קשה בעם היהודי, בדורי דורות של שומרי משמרת האומה ותורתיה, בגידה בקדושים והמעונים, יציאה מכלל תולדות ישראל, ויש כאן גם פגיעה במוסד שנקרא נישואים ומשפחה, אף בדבק המשפחתי של הנכרים בכלל זה. אבל עדיין לא הושם לב כראוי לגורמים לנישואי התערובת בימינו בארה"ב ובכמה ארצות מערב אירופה אחרות, והם גורמים חדשים — כן נראה לי — לא היו כמותם, ובוודאי לא פעלו במידת אינטנסיביות כזו, בדורות הקודמים. קודם כל עלינו לדעת מה אינם הגורמים הממריצים לנישואי תערובת. סקלאר כתב על כך מאמר מעניין ב«קומאנטרי», אפריל 1964. מתברר, שהמניעים של בני הדור השלישי והרביעי אינם מחאה כלפי ההורים, קנטוריה או שנאה. אין רצון לברוח מן המשפחה היהודית או לפרוץ את חומות היהדות מחמת נחיתות או מחמת סיכסוך קשה עם האבות או עם מסורת האבות. אף אין כאן בריחה מדעת מפני פגעי האנטישמיות ומקיפוחי

אפילו. נעדר זדון הלב של המשומדים בדורות הקודמים להשחית ולחבל מתוך התרעומת ופצעי הלב האוהב הנכזב, שאהבתו נתגלגלה בשנאה קשה ומרה. חסר גם התמריץ של הרדיפה אחרי הממון או הכבוד, כשנחסמת לפניה הדרך בתחומי הקיבוץ היהודי. אין מבקשים לזכות ב"עומד" גבוה יותר על ידי נישואי תערובת. שכן אין נכנסים דוקא לכנסיה הפרוטסטנטית המכובדת ביותר (האפיסקופאלית). כללו של דבר: השייכות ליהדות אינה מכשול לצעירים בדרכם העולה מעלה מעלה, ולא בהם גלחמים. על כל פנים, כך ניתן לומר בוודאות על רובם. המחסומים לעלייה הוסרו, ולא מעט על ידי מאמציו של הקיבוץ היהודי עצמו. אלא שנשארו פיתויים, שכללם עולה לסינקרטיזם דתי ולאומי.

(2) הסינקרטיזם כך טבעו שהוא משתחוה לאלים רבים בלא הבחנה ובלי כל עמדה פסקנית-דוגמית. אין הוא דבק בשום אמונה דביקות שבכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, ואפילו אין זו דביקות שבקנאות. נוח לו בפושרין נעימים, בלא התלהבות של חסידים ובלא דחיה צוננת, לא "לתיאבוק" ולא "להכעיס". בדור של "לאחר האידיאולוגיות", כשנסתם והולך הגולל על תורות, המטילות מצוות מוחלטות, משום שהללו גילו את קלונן ברבים ונעשו פלסתר ואחרות עדיין לא קמו במקומן, אין אדם "נהרג" על קדושת שמה של שום אלוהות. בהיכלו משמשים כל האלים, ולפחות כמה מהם, בערבוביה של לא-איכפת, ואין הכל נחשב בעיניו כאין כנגד עשיית רצון קונו במסירות הנפש. המצוות ניתלות בלב, והלב חומד ומתאוה וגם שוקל ומברר, דוחה ומקרב לפי צרכיו ומשתדל להטיל פשרה ולא מחלוקת בין האלים היריבים, למען שלומו ונחת רוחו.

(3) אין הסינקרטיזם עולה לגדולה אלא בחברה "הלניסטית" היא החברה "הפתוחה", העירונית, האלמונית ורבת היחסים, שבה הותעקו מוקדי ההתעניינות אל היחיד וצרכיו, העולים לחשבון הגדול של כלל כל הערכים והמשפיעים על כלל כל הערכים השפעה מכרעת. רוב חינוס וחסדם של אלי האהבה והאושר, המדע הנסיוני, הפרגמטיזם והנאווינות קוסמים לצעירים הבאים בנישואי התערובת. האווירה השיוויונית בקולגים שבחברה האמריקנית הפתוחה מטשטשת את רצון ההתבדלות, והדעת הנייטרלית הנקנית בהם מפרכת בתחומי המדע, הספרות והאמנות את השאלה על מה להתבדל. משל יפה לסינקרטיזם זה הוא המעשה באשה צעירה, אם לשני ילדים, גומרת קולג', שמת עליה בעלה. היא התאהבה בנכרי, קאתולי, ובאה להיוועץ עם הרב של קהילתה. הרב לא הועיל הרבה. היא נישאה לקאתולי וגם המירה את דתה ואת דת בתה. אבל חודש לפני כן ערכה ברי-מצוה לבנה.

(4) מכיון ששני שלישים בקירוב של כל היהודים בארה"ב הם עכשיו חברים בבתי הכנסיות, והנגע של נישואי התערובת פשה דוקא בימינו, ולא דוקא בין אלה שהם מחוץ לתחומי של בית הכנסת, יש בכך לעג היסטורי מר ביותר. צא וראה: לא המהגרים "המופקרים", "החילוניים" ברובם, שנטשו את בית הכנסת, התחתנו עם הנכרים, אלא דוקא בניהם ובני בניהם, ששבו אל בתי

הכנסיות. יש גם נישואי תערובת (לא עם גר או גיורת) שהרבנים, בעיקר הריפורמיים, "מסדרים קידושין" ואוצלים עליהם את ברכתם, על פי רוב תחת לחץ ההורים, כשהללו הם פרנסים נכבדים, או אפילו ולא כל שכן — נשיאי קהילתם. אמנם, בדרך כלל מתנגדים ההורים לנישואי תערובת, מתביישים בהם ומשתדלים להניא את לב בנם או בתם מן המעשה, אבל בצרת לבם, באין ברירה הם מבקשים "להכשיר" את הנישואים על ידי חתונה בבית הכנסת. הרב יוסף קליין מראשי הריפורמיים מעיד, ששלושים וחמשה למאה רבנים ריפורמיים עושים כן ומכמה וכמה טעמים: לחץ ההורים, כנ"ל; כדי למנוע מבני הזוג רגשי איבה ליהדות, שכן אם לא יינשאו בבית הכנסת ילכו לכנסיה של בן הזוג הנכרי ויתחברו אליה לכל ימי חייהם; על ידי הנישואים בבית הכנסת מתגברים הסיכויים, שבן הזוג או בת הזוג הנכרים יתגיירו ברבות הימים, והבית יהיה בית יהודי בטומו. הכל סבורים, שמכל מקום יש להציל על ידי כך את ילדי הזוג המעורב, ואמנם כשהצעירים מבקשים מאת הרב, שיכניס אותם לחופה כדת משה וישראל — בנוסח הריפורמי — הם מקבלים עליהם, שיגדלו את בניהם ביהדות. "הוועידה המרכזית של רבני אמריקה" (מוסד הרבנים הריפורמיים הראשי) החליטה עוד בשנת 1909 וחזרה ואישרה את החלטתה בשנת 1947, לאמור: "הוועידה מכריזה, שנישואי התערובת הם בניגוד למסורת הדת היהודית ועל כן חייבים הרבנים האמריקניים לרפות את ידי הרוצים בהם". רוב הרבנים הריפורמיים תופסים את המלים "לרפות את הידים" (discourage) במשמע של להסב את הלב מנישואים כאלה, להניא מהם, משום שמסורת היהדות אוסרתם. אבל יש נוטים לקולא ומפרשים: אין לעודד, יש להביע מורת רוח, להסביר את הקלקלה, אבל אם הרב לא הועיל מאומה, אינו הכרח שימנע עצמו מל"סדר את הקידושין", מפני הטעמים והנימוקים והתקוות שנימנו לעיל. אבל רב העושה כן פעם אחת חזקה עליו שימשיך בכך פעמים רבות, אף כי למורת רוחו, נתבע ומכרך. על פי רוב הוא מנחם את עצמו בעובדה, שאמנם הבנים גדלים ביהדות, שלעתים קרובות מתגייר בן הזוג הנכרי ודבק במצוות יותר מיהודי מלידה, כידוע מדרכם של הכותים כשהללו מקבלים עליהם את מצוות ישראל. ובאמת מתוספים מדי שנה בשנה גרים, הנספחים על בית ישראל לטובה ולברכה, ולא כמספחת. יש גם סיטואציות משונות ביותר, כגון שזוג מעורב מגדל את בניו בשתי הדתות תוך טולרנציה חינוכית גמורה: יגדלו הללו ויבחרו לעצמם דת לפי רצונם והבנתם ואנו נקיים.